

Jona als profeet schuldig bevonden (III)

Prediking over Jona 1: 7-8

‘Voorts zeiden zij, een ieder tot zijn metgezel: Komt, en laat ons loten werpen, opdat wij mogen weten, om wiens wil ons dit kwaad overkomt. Alzo wierpen zij loten, en het lot viel op Jona. Toen zeiden zij tot hem: Verklaar ons nu, om wiens wil ons dit kwaad overkomt. Wat is uw werk en van waar komt gij? Welk is uw land en van welk volk zijt gij?’

Liturgie:

Psalm 33 : 4

Psalm 119 : 75

Jona 1:7-8

Psalm 33 : 5, 6, 7

Psalm 67 : 1, 2, 3

Psalm 86 : 5

Gemeente,

De laatste keer zagen wij het schip in nood en Jona hard slapende in het schip. Maar de opperschipper – de reder en kapitein - gaat naar hem toe. Hij schudt hem wakker en zegt: wat is u gij hardslapende? Welk een ontwaken! De dood dreigde van alle zijden. Jona staat daar in zijn schuld. Hij heeft geen vrede in zijn beenderen. Hij staat daar met een veroordeling in zijn hart, maar zonder doorbrekend schuldbesef. Daartoe moet de nood nog hoger stijgen. Er zijn er hier ook wel van wie de gewetens tegen hen getuigen, maar nog niet toe zijn aan het schuld belijden. Daartoe dringt de Heilige Geest door in het diepste van ons hart en leven en legt daar onder zijn slagen ons leven bloot. Hij verslaat ons en anders niemand. Hij legt onze werkelijke zonden bloot. Onze zonden zijn geen poppenzonden, maar is onze schuld voor de hoge God.

De zeelieden gevoelen, dat hier iets buitengewoons is. Zij maken er uit op dat hier een grote toorn van de goden achter zit. Wie dat is weten zij niet. Niemand biedt zich aan. Welnu, dan zullen zij het lot ter hand nemen en van hogerhand de schuldige laten aanwijzen. Deze mensen hebben er dus gevoel van dat er verband is tussen schuld en nood. Dat is een grondbesef van het menselijk hart. Veel kan er gedacht en gefilosofeerd worden over de vraag of deze wereld de best denkbare dan wel de slechtst denkbare wereld is. Wanneer het grondbesef bloot komt liggen, blijkt telkens opnieuw dat de mens ergens een verband weet tussen nood en schuld. Hoezeer een mens met dit grondbesef buiten God Woord een verkeerde kant kan uitgaan, is waar. Daar is tussen God en deze wereld een grote scheur gekomen. Genesis 3 leert ons dat de zonde in deze wereld is binnengedrongen. Dat wij van God afgevallen zijn. Op de bodem aller vragen ligt der wereld zondes Schuld. Ziekte, leed, tranen, smart, zijn een gevolg van de zonde.

Gemeente, daaraan moeten wij telkens herinnerd worden! Ook al weten wij dit reeds lang. Weten wij het met ons hart? Verootmoedigen wij ons erover? Weten wij het dat de Heere een levende bewogen betrekking heeft met deze wereld? Dat hij er Zijn eigen Zoon voor over had? Dat Hij daarom stormen en rampen over ons loslaat, opdat wij wakker zullen worden in dit wereldrumoer? Nee, God is niet de starre onbewogen God, die de wereldgeschiedenis laat aflopen, zoals wij een wekker opwinden en hem laten aflopen zonder er naar om te zien! Integendeel! Ook al is het verband tussen nood en zonde niet altijd te doorgronden en ook al gaan wij met de verklaring er van vaak een verkeerde kant uit, de Heere heeft er immer een bedoeling mee. Of dat een springvloed is, waardoor de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden worden onder water gezet, of dat een windhoos is, waardoor het Kurhuis in Scheveningen wordt geblokkeerd, of dat een aardbeving is, waardoor vele mensen in Perzië verschrikkelijk aan hun eind komen, de Heere doet het immer en altijd ergens om. Vele spotten hiermee dat het achterlijke beschouwingen zijn, die allang behoorden overwonnen te zijn. Laat ze maar spotten gemeente!

God heeft niet alleen het eerste, maar ook het laatste woord. Daarom was Zijn eerste woord tot de mens in Genesis 3: 'Dewijl gij geluisterd hebt naar de stem uwer vrouw, en van dien boom gegeten, waarvan Ik u gebod, zeggende: Gij zult daarvan niet eten; zo zij het aardrijk om uwentwil vervloekt. In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert, dewijl gij daaruit genomen zijt; want gij zijt stof, en gij zult tot stof wederkeren'. Maar Hij sprak ook: 'Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, tussen uw zaad en tussen haar zaad; datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen'. En Zijn laatste woord is: 'Zie Ik maak alle dingen nieuw'. God grijpt de nood aan in de wortel, dat is in de zonde en vernietigt de zonde in het offeren van Zijn Zoon. In Hem ontstaat een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Wij kunnen gemeente van deze heidenen iets leren. Er is verband tussen nood *én* zonde. Maar zij gaan verder en zeggen die zonde is *aanwijsbaar*. Dat is niet zonder gevaar. Maar in dit geval hadden zij gelijk. En het is ook vaak zo. Wijst de Heilige Geest ons dit niet met eigen vinger aan in het leven van de Bijbelheiligen? Zien wij niet David en Petrus kermen om de nood ontstaan over hun eigen zonden? Zien wij niet dat het huis van Saul en Jerobeam wordt uitgeroeid? Zien wij niet Korach, Dathan en Abiram die gestraft worden om hun opstand? Maar dit gaat niet altijd op. O, nee! Immers Job leed niet om een aanwijsbare zonde, zoals zijn vrienden veronderstelden. De toren van Siloam viel niet op een bepaald soort mensen, die groter zondaren waren dan de anderen. De Galileeërs wier bloed Pilatus plengde waren niet slechter dan de anderen die die dans ontsprongen. En bij de blindgeborene hadden noch zijn ouders hadden gezondigd, in die zin als de discipelen veronderstelden. Maar het was *opdat* de werken Gods verheerlijkt zouden worden! Maar het was wel ergens om! Bij de inwoners van Siloam was het opdat Christus een ongekende scherpe boeteprediking zou weggeven. En bij de blindgeborene, was het opdat hij zou vertellen wie Christus was. Bij Job was het opdat hij verootmoedigt uit deze smeltkroes zou kunnen uitkomen.

Nee, wanneer u getroffen wordt door de slaande hand Gods, hoeft u niet altijd aan een bepaalde zonde te denken. Dat is zo onvruchtbaar! Maar denk aan uw zondigheid uit de *wortel* van alle bitterheid, waaraan de Heere duizendmaal redenen kan ontlenen om ons duizendmaal ernstiger te slaan. Daarom de hand op de mond! Het gaat in uw hele leven om voorbereid te worden op de eeuwigheid die komt. Of die slaande hand is bedoeld om u te tuchtigen dan wel u met veel leed en smart te geselen als een vader die zijn zoon tuchtigt. Christus is de oplossing van alle levensvragen. Hij, die door de storm zo wonderlijk zeggen kan: 'Vrees niet, Ik ben het'! Wie door al deze stormen deze levende Christus heeft ontmoet, die wete ook zeker 'dat het lijden van deze tegenwoordige tijd niet is te waarden tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden'. Dan weet u dat God u wel straft maar niet naar uw zonden.

Dat begrepen deze schippers niet. Zij waren heidenen. En zij zeggen: 'komt laat ons loten werpen opdat wij mogen weten om wiens wil ons dit kwaad overkomt'. Zij maken gebruik van het lot. Zij zijn het eens. Liefde verenigt, maar ook de vrees verenigt. Mensen die anders gezworen vijanden zijn, komen tot elkaar wanneer hen gemeenschappelijke gevaren bedreigen. Pilatus en Herodes waren met elkaar bevriend geraakt door het proces tegen de Heere Jezus. Eigenlijk was het niet nodig om het lot te werpen. Want één wist het heel goed om wiens wil hun dit alles overkwam. Dat was Jona. Maar hij zweeg, dus werd het lot geworpen. Dat is een mooi woord voor een duistere zaak: *lot*. Wij kennen het woord wel: lotgeval, noodlottig, loterij, staatsloterij. De heidenen gebruikten het lot om de wil Gods te kennen. Zij waren onzeker over wat te doen. Vandaar was er veel sterrenwichelarij, waarzeggerij en het letten op vogelgeschrij. Wij kunnen met de Bijbel in de hand het gebruik van het lot niet zonder meer veroordelen. Ook in de Schrift wordt een gebruik gemaakt, maar in de vreze Gods. Zo droeg de hogepriester de Urim en de Tumim in oorlog en vrede. Denk aan Achaz. Denk aan Saul tot koning aangewezen. Denk aan het gebruik van het lot toen het land Kanaän werd verdeeld. Dat is door God geboden en gezegend. Maar in het Nieuwe Testament wordt alleen het lot geworpen bij de verkiezing van Matthias. Verder niet. De Schrift is zeer sober in het gebruik van het lot en heeft op de voorgrond gesteld: 'Zo iemand wijsheid ontbreke, dat hij deze van God begere'. 'Werp al uw bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u'. 'Zo gij iets bidden zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen'.

Wij worden opgeroepen door de Heilige Schrift te beproeven wat de volmaakte en heilige wil Gods zou zijn. De leiding van God door de Heilige Geest veronderstelt een biddende omgang met Gods Woord. Met God Zelf. Daarom is het zo af te keuren wanneer mensen ook in deze tijd met de Bijbel omgaan als met een 'rad van avontuur'. Waar de Bijbel open valt, daar heeft God wat te zeggen. Waar staat het dat u zo met de Bijbel mag omgaan, is dat betrachtting van het Woord? 'Onderzoekt de Schriften, die zijn het die van Mij getuigen'. En die Geest zou u in al de waarheid leiden. Wat tot de zaligheid nodig is, openbaart God zeer duidelijk in Zijn Woord. En dat past Hij toe door de Heilige Schrift. Weten wij dan niet van de levensbeslissingen? Jawel. Niet van weken en maanden zoeken naar de wil Gods? Weten wij niet van zeer ingewikkelde beslissingen? Dan is het bij twijfel niets doen. Wie in de mist moet varen, kan beter niet gaan. Christus is het licht der wereld, wie Hem volgt zal in de duisternis niet dwalen.

Zijn er dan geen bijzondere gevallen? Jawel. Wanneer iemand in de vreze Gods een bepaalde zaak aan God voorlegt, kan Hij op overtuigende wijze de weg tonen die iemand moet gaan. Maar dit zijn uitzonderingen die de regel bevestigen. Wanneer het zo staat met het gebruik van het lot in de vreze Gods, dan kunnen wij kort zijn over de loterijen, de Staatsloterijen, de voetbalpools en nog veel meer. Zij zijn te verwerpen. Het bevordert de speelzucht, het verwekt weerzin in de dagelijkse trouwe arbeid. Het geeft lichtzinnigheid in de verteringen: zo gewonnen zo geronnen. Men wil zonder arbeid veel geld verdienen. Of daaronder niet vallen de loterijen bij de verenigingen? Voor christelijke doeleinden? Och gemeente waren wij nooit aan begonnen. Ik weet, het is vrij onschuldig. Maar het strekt ons niet tot eer, wanneer op deze wijze geld bijeen moet worden vergaderd.

De zeelui gaan loten. De urn staat er al. Zoveel plankjes als er mensen zijn, een ervan is getekend. Dat is de schuldige. Deze lieden dwaalden. Maar de Heere gebruikte het. Hij heeft met een hele kromme stok een rechte slag gegeven. 'Alzo wierpen zij loten en het lot viel op Jona'. De Heere regeert en bestuurt. Hij wijst aan. Dat wil niet zeggen dat de anderen vrijuit gaan. Want een ieder is naarstig de naaste te veroordelen. Maar waarin zij een ander oordeelt, o mens, oordeelt gij uzelf. Overal wordt het kwaad in de andere naarstig opgespoord. Maar laten wij er aan denken gemeente: oordeel niet opdat gij niet geoordeeld wordt! Laat het oordeel aan de Heere over en ziet toe op uzelf. God wees de schuldige aan. Jona was de schuldige! Daar stond hij te schande. Hij wordt aangewezen. Hij de profeet des Heeren was de schuldige. Midden tussen de heidenen. Welk een ontzettend ogenblik voor Jona! Nog altijd gierde de stormwind, nog altijd bruiste de zee.

Nog altijd dreigde het doodsgevaar. Met angst afgewacht, met ontzetting vernomen. Dit te schande worden met alles wat wij zijn voor God en de mensen is wel bitter maar een heilzaam medicijn. God gaat een diepe weg, omdat de vrijheid van de kinderen Gods straks ook zo diep zal zijn, dat Jona het nooit vergeet.

Deze heidenen hadden een profeet aan boord en zij wisten niet. Dat lag aan Jona. Hij had gezwegen en de vracht betaald. Meer niet. Aan deze mensen had hij zich niet gelegen laten liggen. Zij hadden een profeet aan boord, maar zij hadden niets gemerkt. Voelt u het? Zie eens naar uzelf! Hebt u reeds uw best gedaan voor de steeds uitbreidende kring van mensen, die niet van het Evangelie hebben gehoord, ook in onze plaats? Zodat zij er wat aan hebben die in de onmiddellijke nabijheid van u wonen en zijn? Ja zeg, ik geef aan de zending. Dat is mooi. Maar draagt u het werk mee op uw hart? In smeekgebed? Gaan we naar de Zendingsdag? De westerse volkeren hebben talloze landen ontdekt. Even heeft God aan ons Vaderland Indië toevertrouwd. Wat hebben wij gedaan? Wij hebben geld verdiend, zaken gedaan, de bevolking laten dienen. Goed en nog meer? Waren de Nederlanders in Indië een grote aanbeveling van de dienst des Heeren? Of moesten zij zeggen: wanneer deze mensen de God van de Bijbel dienen dan wil ik hem niet dienen? Of blijf dichter bij huis: Wat zeggen uw burens en collega's? Hebben zij nooit gemerkt dat u een christen was? Of wel?

Het was Jona's schuld dat deze heidenen in doodsnood geraakten. Wat kan de volkerenzee alleen gezond maken? Alleen het Evangelie van Gods vrije genade! Anders niet. Hoe zullen zij op de aarde Gods weg weten wanneer wij de volkeren het Woord Gods onthouden? Hoe zal het heidendom uit de ontzettende angsten, indien daar niet heen gaan mannen en vrouwen met een blijde boodschap. Jona wordt ondervraagd om wiens *wil* ons dit overkomt. Wat is uw werk en van waar komt gij? Welk land en van welk volk zijt gij? Hij moet rekenschap geven. De Heere zet de schroeven aan. Het moet er uit voor God en de mensen. Zeker allereerst voor de Heere. Maar ook voor de mensen. Het boetekleed ontsiert de mens niet. Nee, maar wij hebben er wel een grote hekel aan. Denk aan Psalm 32. Wat is uw werk? Dat is een lastige vraag. Hij is profeet. Hij had naar Ninevé gemoeten, maar heeft dat *niet* gedaan! Hij was geroepen om het Woord Gods aan de heidenen prediken, maar heeft dat *niet* gedaan! Hij is niet gebleven in de roeping Gods. De vragen zijn als schijnwerpers in de ziel. Het geeft hem schaamrood op de kaken. Er is geen uitgang om te ontsnappen! Alles is toegemuurd, in de hoek gedrukt en aan de grond gedrukt. De heidenen vragen, maar zijn God onderzoekt hem. God onderzoekt hem zeer naarstig. Het gaat nog dieper: Vanwaar komt gij? Wat is uw geboortestad?

Gemeente, het wijst ons op de wonderen van God. Het wijst ons op het land Kanaän. Op het land der belofte. Welk is uw land? Welk is uw volk? Dat is de scherpste vraag. Dat is de genadeslag! Ontroering gaat door zijn ziel. Hij behoort tot Gods volk. De woorden Gods zijn hem toevertrouwd, hij heeft goed de weg geweten. Hij is niet te verontschuldigen! De profeet heeft tegen beter weten in gezondigd. Hij is moedwillig van Hem afgeweken. Het doet hem Ineenkrimpen! Dat is nog altijd zo. Wanneer het heden gesteld wordt tegenover het verleden van de goedgunstigheid Gods, dan voelen wij de smart. Niet alleen tegen een heilige God gezondigd te hebben, maar ook tegen een goedertieren Vader. Dat is de zwaarste zonde. Hij heeft Hem in het aangezicht geslagen. Daar stond Jona.

Waar staan wij? Ook wij doen nu examen. Ik zou kunnen spreken over het belijden van de naam Gods in uw gezin, in uw werkring, op kantoor, op de fabriek. En ook het belijden van de naam Gods tijdens uw zakenreizen. Bij uw bidden in openbare gelegenheden, het Bijbel lezen en het kerk gaan. Het is van belang wanneer die ongelovige collega bij u is. Maar ik wil nog dieper afdalen. Het Woord Gods is er om uitgeroepen te worden in de gehele wereld. Het is er zeker om de uitverkorenen te vergaderen door Zijn Woord en Geest. Maar dat niet alleen. Zijn Naam moet worden uitgeroepen over de gehele aarde! De uitverkiezing is een troost, dat Gods werk doorgaat.

Maar wee ons wanneer ons dat een pleister wordt om onze ogen van de wereld weer af te trekken en onze kruiwagen weer op te nemen. Dan is het Woord Gods nog niet diep genoeg in gedaald in onze ziel. Nee, in Christus is de oplossing van het wereldvraagstuk. In Hem alleen en geheel!

Alle dingen zijn aan Zijn voeten onderworpen en de zaligheid van de gemeente van Christus zal de vrucht, de bloem en de knop zijn. Daarin zal deze wereld (hoewel gelouterd en ontdaan van alle zonden) worden verwerkt. Rondom die gemeente moet en mag deze naam worden uitgeroepen. Anders heeft de kerk op aarde geen achtergrond en geen beschutting. Dan komen de demonen voluit in actie rondom de gemeente Gods. Maar ook om de wereld zelf. Immers ze zal ondergaan, wanneer niet de goedheid en de barmhartigheid Gods over haar wordt uitgeroepen. Dat is Gods roeping. Prediken in woord en wandel. Dat betekent heel iets anders om binnen de kring van de godvrezende gezien en geëerd te worden. Dat betekent de smaadheid van Christus dragen in de slangennesten en leeuwenkuilen.

Jona weigerde. En wij? Het is ongetwijfeld meer naar het vrome vlees om binnen *eigen* kring een groot woord te voeren. Maar waar bent u erop uitgaan om aan de mensen een goed woord voor de Heere Christus spreken? Het is zo naar ons vlees om binnen kerkelijke verhoudingen te spreken over allerlei. Te spreken over mensen, maar waar is de zendingsdrift in onze gemeente? Waar zijn de wereldwijde aspecten van Psalm 67? Vanwaar woeden toch de stormen overal? Ook in deze preek wordt het lot geworpen. Kunnen wij zeggen: wij zijn rein van uw bloed? Kunnen wij dat zeggen tot ons volk, tot de volkeren der wereld tot de kunsten en wetenschappen, tot de heersers in ons koningshuis, tot onze man tot onze vrouw, tot onze kinderen, tot onze burens? Laten dan de stormen er nog zijn gemeente. Het zijn evenzoveel bewijzen en bemoeienissen van de Heere met Zijn wereld. De stormen zijn er op dat wij ons schuldig zullen kennen. Net zolang totdat wij in onze schande staan ook tegenover de wereld in Lunteren. De beste evangeliepredikers zijn zij, die voor hemel en aarde te schande geworden zijn en in wier leven genade en genade alleen heerschappij heeft gekregen. Nooit wordt er iets gewonnen gemeente, wanneer wij ons voor de wereld groot houden. Alles wordt gewonnen, wanneer wij ons schuldig kennen en die schuld ook belijden opdat het Woord Gods zal worden bekendgemaakt.

Waar staan wij gemeente? Weten wij ons doodsschuldig? Zijn wij schuldig aan het bloed der zielen? David wist ervan toen hij zeide: 'Verlos mij o God van mijn bloedschulden'. En het merkwaardige is gemeente, dat toen David schuldenaar werd voor God. Hij sprak het wondere woord: 'Zo zal ik de overtreders Uw wegen leren en de zondaars zullen zich tot U bekeren. Heere open Gij mijn lippen door Uw kracht zo zal mijn mond Uw lof verkondigen'. En dat alleen door Hem, Die voor al deze bloedschulden met Zijn eigen bloed betaalt heeft. En Hij Die als het Woord in Jona is ingegaan en geworsteld heeft met Jona en wiens teken Jona was. Geloofd zij Zijn Naam tot in eeuwigheid!

Amen

Lunteren, 13 juli 1957